

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN

MUNKMODELLEN – NÅGOT NYTT UNDER SOLEN?

En idéanalys av social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet i Agenda 2030 och Munkmodellen

Clara Bengtsson

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	Statsvetarprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	HT 2022
Handledare:	Sverker Carlsson Jagers
Antal ord:	11 682

Abstract

Today, the world faces numerous social-, economic- and ecological challenges every day. Due to these challenges, the need for a transition to sustainable systems has increased. Agenda 2030 and Doughnut Economics are two models that suggest ways to achieve sustainable development. The latter has gotten more attention after covid-19 and is considered more concrete on achieving sustainable development than Agenda 2030. Despite my efforts, I found no previous research comparing these two models. Specifically, I could not find any research examining whether Doughnut Economics offers new insights or ideas not present in Agenda 2030. Therefore, the purpose of this bachelor's thesis has been to compare Agenda 2030 and Doughnut Economics to see if they are equivalent, competing, or complementary. To do so I performed an idea analysis with classifications as an analysis tool and examined differences and similarities in how the models relate to social-, economic- and ecological sustainability. The study found that Agenda 2030 and Doughnut Economics have similarities and differences in terms of social and ecological sustainability, but only differences in terms of economic sustainability. Furthermore, it discovered that depending on the focus on social-, economic- and ecological sustainability, Agenda 2030 and Doughnut Economics can be considered equivalents, competing and complementary.

Keywords: *Sustainable development; Social sustainability; Economic sustainability; Ecological Sustainability; Agenda 2030; Doughnut Economics.*

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1. <i>Disposition</i>	6
2. Tidigare forskning	7
2.1. <i>Tidigare forskning om att konkretisera hållbar utveckling</i>	7
3. Syfte	10
4. Teori	10
4.1. <i>Brundtlandrapporten och hållbar utveckling</i>	10
4.1.1. Social hållbarhet.....	11
4.1.2. Ekonomisk hållbarhet.....	12
4.1.3. Ekologisk hållbarhet.....	12
4.1.4. Illustration över Brundtlandrapportens rangordning av social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet	13
4.2. <i>Agenda 2030</i>	14
4.3. <i>Munkmodellen</i>	14
4.4. <i>Illustration av vad uppsatsen undersöker</i>	15
5. Frågeställningar	16
6. Metod	16
6.1. <i>Idéanalys</i>	17
6.2. <i>Analysverktyg</i>	17
6.2.1. Klassifikationsschema.....	19
6.2.1.1. Studiens klassifikationsschema.....	19
6.3. <i>Val av material</i>	20
6.4. <i>Alternativa metoder</i>	21
7. Resultat	22
7.1. <i>Social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet inom Agenda 2030</i>	22
7.1.1. Agenda 2030 och social hållbarhet	22
7.1.2. Agenda 2030 och ekonomisk hållbarhet.....	23
7.1.3. Agenda 2030 och ekologisk hållbarhet.....	24
7.2. <i>Social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet inom Munkmodellen</i>	25
7.2.1. Munkmodellen och social hållbarhet	25
7.2.2. Munkmodellen och ekonomisk hållbarhet.....	26
7.2.3. Munkmodellen och ekologisk hållbarhet	27
8. Analys	28
8.1. <i>Vilka likheter och skillnader finns i hur Agenda 2030 och Munkmodellen förhåller sig till social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet?</i>	29
8.1.1. Likheter och skillnader gällande social hållbarhet.....	29
8.1.2. Likheter och skillnader gällande ekonomisk hållbarhet.....	30

8.1.3.	Likheter och skillnader gällande ekologisk hållbarhet.....	30
8.2.	<i>Resultatet illustrerat i klassifikationsschema.....</i>	31
8.3.	<i>Diskussion kring uppsatsens övergripande syfte</i>	33
9.	Slutsats och diskussion	34
10.	Referenser	36

Figur- och tabellförteckning

FIGUR 1:	BRUNDTLANDSRAPPORTENS RANGORDNING AV SOCIAL-, EKONOMISK- OCH EKOLOGISK HÅLLBARHET.....	13
FIGUR 2:	ILLUSTRATION AV VAD UPPSATSEN UNDERSÖKER.	16
TABELL 1:	<i>TOMT KLASSIFIKATIONSSHEMA ÖVER SOCIAL-, EKONOMISK- OCH EKOLOGISK HÅLLBARHET INOM AGENDA 2030 OCH MUNKMODELLEN, SAMT EN REDOGÖRELSE AV SKILLNADERNA MELLAN HÅLLBARHETSMODELLERNA.....</i>	20
TABELL 2:	<i>SOCIAL-, EKONOMISK- OCH EKOLOGISK HÅLLBARHET INOM AGENDA 2030 OCH MUNKMODELLEN, SAMT EN REDOGÖRELSE AV SKILLNADERNA MELLAN HÅLLBARHETSMODELLERNA.....</i>	31

1. Inledning

De utmaningar samtiden står inför, både klimat- och ekonomiskt relaterade kriser, har ökat behovet för förändring mot hållbara system (Tekie, 2022). Konkretiseringen av hållbar utveckling har dock visat sig vara svår. Sedan begreppet lanserades år 1987 genom rapporten *Our Common Future* (Brundtlandrapporten) av Världskommissionen (Brundtlandkommissionen) har det funnits en debatt kring definitionen av hållbar utveckling (Carlsson Jagers, 2002) och det har gjorts flertalet försök att omsätta hållbar utveckling till praktiska handlingar, exempelvis genom handlingsprogrammet Agenda 21 som antogs under miljökonferensen i Rio de Janeiro 1992 (FN-förbundet, 2012; NE, u.å.a). Agenda 2030 är den genom historien största överenskommelsen för hållbar utveckling och är ytterligare ett försök att konkretisa hållbar utveckling. Den antogs år 2015 av världens samtliga ledare (Globalamalen, u.å.).

Sedan begreppet hållbar utveckling myntades har städer, regioner och kommuner haft ett stort ansvar i att ta itu med miljöfrågor (Betsill & Bulkeley, 2005; Forsberg, 2002; SKR, 2022; Turner & Wills, 2022). Lokala och regionala instanser är viktiga aktörer i arbetet med att omsätta Agenda 2030:s målformuleringar till åtgärder (Smoke, 2017). Dock har det visat sig vara en utmaning att omvandla hållbar utveckling till praktiska åtgärder (Betsill & Bulkeley, 2005). Genom Agenda 2030 ställs det krav på att både städer, regioner och kommuner ska uppnå målen för hållbar utveckling. Dessa förväntningar på initiativ mot hållbar utveckling kan vara en krävande utmaning, exempelvis när implementeringen av målen begränsas av ekonomiska resurser (Gustafsson, Hermelin & Smas, 2019). Styrdokument och uppföljningskrav anses svåra att hantera, vilket har medfört att lokala instanser söker alternativa modeller som är mer lätthanterliga för att nå hållbar utveckling. En sådan modell är Munkmodellen¹ (Tekie, 2022).

Munkmodellen är skapad av nationalekonomen Kate Raworth och nämndes första gången år 2012 i hennes diskussionsunderlag *A Just and Safe Space for Humanity* (Raworth,

¹ I fortsättningen skriver jag ibland med utgångspunkt i Munkmodellen och ibland med utgångspunkt i Raworth men hänvisar i båda fallen till det som står i Raworths bok och artikel.

2012). Motiveringen bakom namnet är att modellens syfte illustreras genom en munk. Dess mål är att uppnå hållbar utveckling genom att säkerställa välstånd åt alla på jorden utan att överskrida resurserna planeten tillgodoser oss med (Doughnut Economics, u.å.; Raworth, 2017a). Enligt Munkmodellen går det enbart att se hur välmående en ekonomi är genom att sätta den i förhållande till hur bra liv människor lever och hur man håller sig inom planetens gränser (Tekie m.fl., 2021). Efter covid-19 har flera städer och kommuner, bland annat Amsterdam, Bryssel och Tomelilla, valt att använda Munkmodellen som ett verktyg i återhämtningen av pandemins sviter men även som ett hjälpmedel för att förebygga tänkbara framtida kriser (Nugent, 2021).

Det forskningsproblem uppsatsen behandlar rör hur samhället skall kunna uppnå eller verka för en hållbar utveckling och hur väl föreslagna modeller ger vägledning till en sådan utveckling. Från 2012 då Munkmodellen först nämndes (Raworth, 2012) och fram till 2017 när Raworth släppte boken *Doughnut economics: Seven Ways to Think Like a 21st Century Economist* fanns det inte mycket forskning kring Munkmodellen. Från 2017 och fram till idag har modellen fått allt större uppmärksamhet. År 2021 publicerades mycket forskning kring Munkmodellen (Web of Science, u.å.). En förklaring till detta är städers vilja att förändra sina samhällen efter covid-19, vilket fick dem att söka sig till alternativa modeller (Barry, Doris & McManus, 2022; Büchs m.fl., 2020; de Leon m.fl., 2021). Trots ett större visat engagemang för Munkmodellen hittade jag ingen tidigare forskning som undersökt och jämfört Agenda 2030 och Munkmodellen. Detta är intressant att undersöka eftersom det är två olika tillvägagångssätt på hur man kan uppnå hållbar utveckling. Dessutom är Munkmodellen en modell som använts för att lättare kunna arbeta med hållbar utveckling, som ovan beskrivits, och städer och kommuner bör därför vara medvetna om eventuella avgörande skillnader mellan Agenda 2030 och Munkmodellen. Av den orsaken är det av relevans att jämföra Agenda 2030 och Munkmodellen utifrån social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet för att undersöka om Munkmodellen tillför något nytt till Agenda 2030 med avseende på de tre dimensionerna i hållbar utveckling. Detta för att vara medveten om idéer som kan tänkas skilja sig åt mellan Agenda 2030 och Munkmodellen.

1.1. Disposition

Uppsatsens inleds med tidigare forskning. Där beskrivs tidigare forskning om definitioner och konkretisering av hållbar utveckling. Detta följs av uppsatsens syfte. Därefter kommer avsnittet

teori som redogör för min valda definition av hållbar utveckling samt dess tre dimensioner social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet. Det redogörs även för byggstenarna i Agenda 2030 och Munkmodellen. Efter genomgången av teoridelen redovisas uppsatsens frågeställningar. I metodavsnittet presenteras uppsatsens metod, analysverktyg, valt material och alternativa metoder. Näst följande presenterar jag uppsatsens resultat för att därefter i nästa avsnitt göra min analys som avslutas med en diskussion som kopplas till det övergripande syftet med uppsatsen. I ett avslutande avsnitt med slutsats och diskussion sammanfattar jag mina resultat och framför förslag på framtida forskning.

2. Tidigare forskning

I detta avsnitt redogörs det för tidigare forskning kring att definiera och konkretisera hållbar utveckling. Det redovisas om svårigheterna i att hitta en allmänt accepterad definition på hållbar utveckling och hur man på olika sätt försökt konkretisera begreppet genom exempelvis Agenda 2030 och Munkmodellen.

2.1. Tidigare forskning om att konkretisera hållbar utveckling

Sedan Brundtlandrapporten publicerades har det utvecklats flertalet definitioner men även sätt att operationalisera hållbar utveckling (Hedenus, Persson & Sprei, 2014; Lafferty & Langhelle, 1995). I boken *The Politics of Sustainable Development: theory, policy and practice within the European Union* (1997) redogör Baker m.fl. att det finns mycket forskning om hållbar utveckling men att det inte finns någon generell överenskommelse om vad hållbar utveckling betyder. Detta håller Häikiö med om, som menar att: ”So far, the exact meaning of sustainable development has remained debatable and unclear” (Häikiö, 2014, s 5641). Det finns i stället flertalet definitioner av hållbar utveckling som Baker m.fl. (1997) rangordnar efter hur detaljerade definitionerna anses vara. Definitionen som framställs minst detaljrik illustrerar hållbar utveckling utifrån BNP-tillväxt. Motpolen till denna definition är definitionen som anses vara den ideala modellen av hållbar utveckling. Den ideala modellen beskriver hållbar utveckling som att människor ger lika mycket tillbaka till ekosystemen som dem tar. Vidare menar Baker m.fl. att det enligt miljövetare kan uppstå problem utan en bestämd definition på hållbar utveckling då det kan leda till att man inte kan tillskriva något som hållbart. På grund av det argumenterar man för vikten av att skapa en allmängiltig definition av hållbar utveckling

för att alla människor, oavsett politisk ställning, ska kunna veta vad som utgör hållbar utveckling och inte.

Operationalisering av hållbar utveckling innebär att man utifrån definitionen av hållbar utveckling ska kunna säga vad som antingen är eller bör vara målsättningar för att nå en hållbar framtid. Det har ansetts svårt att operationalisera och formulera mål utifrån definitionen av hållbar utveckling som Brundtlandrapporten redogör för (Lafferty & Langhelle, 1995). Utifrån denna kritik har det skapats flertalet tillvägagångssätt kring hur man kan tänkas uppnå hållbar utveckling. Likheter man funnit är att tillvägagångssätten vill förändra mänskligt beteende på grund av att nuvarande beteende anses påverka klimatet negativt. Dock skiljer tillvägagångssätten sig åt gällande vilka verktyg som föreslås ska användas för att nå hållbar utveckling. Två av de föreslagna verktygen är: juridiska gränser och prissättning. Det första verktyget handlar om att sätta juridiska gränser för mänsklig aktivitet för att minska användandet av varor som kan leda till negativ påverkan på miljön. Den andra handlar om att prissätta användningen av varor som kan ha negativ miljöpåverkan. Dessa tillvägagångssätt mot hållbar utveckling har även fått kritik och ansetts som ofullständiga lösningar på hållbarhetsfrågan (de Graaf, Keurs & Musters, 1996).

Under miljökonferensen i Rio de Janeiro 1992 gjordes enligt Häikiö (2014) ytterligare ett försök att konkretisera hållbar utveckling. Under konferenserna antogs Riodeklarationen, och som en del av denna antogs handlingsprogrammet Agenda 21. Guerra, Lourenco och Schmidt (2019) menar att Agenda 21 var den första omfattande handlingsplanen för global implementering i syfte att främja hållbar utveckling. Gustafsson, Hedström och Vasilev (2018) delar denna uppfattning och anser att Agenda 21 ökade miljöengagemanget och bidrog till att miljöfrågor fick större fokus på lokal nivå inom länder. Dock möttes Agenda 21 också av kritik. Skribenterna till artikeln *Local Agenda 21: Planning for the future, changing today* skriver: "Outcome evaluations of Agenda 21 show a failure both to provide results with a long-term orientation and to promote public participation, the latter of which is essential to the management process" (Jacobi, Turra & Xavier, 2019, s 7).

I artikeln *The Millennium Development Goals: experiences, achievements and what's next* skriver Borisch, Laaser och Lomazzi (2013) att världens ledare år 2000 enades om åtta millenniemål för att fortsätta att utveckla arbetet mot hållbar utveckling. Dess mål skulle uppnås

innan 2015 med slutmålet att betydligt minska fattigdom och svält i världen, samt säkerställa utbildning åt alla. Dock menar skribenterna att Milleniemålen inte uppnådde sitt syfte eftersom flera av målen inte uppnåddes innan 2015.

Det var vid FN:s toppmöte 2015 världens ledare antog Agenda 2030 som det utvecklingsarbete som skulle ersätta Milleniemålen. Agenda 2030 innehåller mål och delmål som ska hjälpa till i arbetet mot att nå en hållbar utveckling (Fischer & Pärli, 2020). Enligt Bardal m.fl (2021) beror implementeringen av Agenda 2030 på vilken förmåga lokala och regionala myndigheter har gällande att genomföra målen. Det har visat sig att över hälften av Agenda 2030:s mål kräver att lokala aktörer är delaktiga i implementeringen av dem för att målen ska uppnås. Dessutom handlar det om att omformulera målen för att dem ska fungera i den kontext dem ska verka i, exempelvis skiljer sig lokala och regionala kontexter åt sett till bland annat ekonomiska förutsättningar. Vidare poängterar Kvangraven och Reddy (2015) att processen av att implementera målen ytterligare kan försvåras av att medel för genomförande är dåligt beskrivna i vissa av målen, vilket gör att dem i praktiken inte går att använda.

Gangadharbatla (2021) menar att covid-19 och dess konsekvenser på ekonomin och vården har ökat behovet av systematiska förändringar för att jorden ska nå en långsiktig hållbarhet, och framställer Munkmodellen som ett hjälpmedel som kan bidra till denna långsiktiga hållbarhet. Likväl anser Tekie m.fl. (2021) att hållbarhetsmålen som skapats genom Agenda 2030 sätter krav på att städer, regioner och kommuner har ett nytänkande kring räkning och undersökning av utvecklingen samt välståndet i ett samhälle. Vidare hävdar skribenterna att Munkmodellen anses vara ett bra verktyg i denna process genom att ersätta tidigare program för att nå miljömål och förtydliga arbetet kring hållbar utveckling. Munkmodellen har målats upp som en kompass som hjälper till att skapa en helhetssyn över hållbar utveckling med fokus på samtliga tre delar inom hållbar utveckling: social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet. Utöver ovanstående anses Munkmodellen enligt Turner och Wills (2022) vara en hållbarhetsmodell med potential att skapa en sammanfattande syn på hållbar utveckling, vilket som tidigare beskrivits varit ett önskvärt mål sedan länge (Baker m.fl., 1997).

3. Syfte

Från tidigare forskning har Agenda 2030 och Munkmodellen lyfts fram som två sätt att konkretisera hållbar utveckling. Agenda 2030 och Munkmodellen har inte ställts mot varandra i tidigare forskning och vi vet inte om de är likvärdiga, konkurrerande eller kompletterande. Syftet med uppsatsen är därför att jämföra Agenda 2030 och Munkmodellen utifrån social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet för att se ifall Munkmodellen bidrar med hållbarhetsaspekter som inte redan täcks av Agenda 2030.

4. Teori

I detta avsnitt presenteras teoretiska utgångspunkter. Först redogörs det för Brundtlandrapportens definition av hållbar utveckling och det är denna definition av hållbar utveckling jag väljer att använda i uppsatsen. Detta eftersom det är den första definitionen av hållbar utveckling. Därefter redovisas social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet utifrån Brundtlandsrapportens beskrivningar. Sist i avsnittet beskrivs byggstenarna i Agenda 2030 och Munkmodellen.

4.1. Brundtlandrapporten och hållbar utveckling

I rapporten *Our Common Future* definierar Brundtlandkommissionen hållbar utveckling som: ”Sustainable development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs (WCED, 1987, s 87). Det handlar om fördelning av resurser både inom och mellan generationer (Fegler & Unemo, 2000). Hållbar utveckling kräver att alla människors grundläggande behov tillgodoses och att alla har möjligheten att leva ett bra liv. Detta förutsätter ekonomisk tillväxt hos länder vars majoritet av befolkningen lever i fattigdom och att fattiga får ta del av resurserna som används för att upprätthålla ekonomisk tillväxt. Det här behöver i sin tur få stöd av politiska system som garanterar medborgarnas deltagande i beslutsfattande och att det internationella beslutsfattandet sker på demokratiska grunder. Hållbar utveckling sker genom politisk vilja (WCED, 1987).

Brundtlandrapporten delar in hållbar utveckling i tre dimensioner för att tydliggöra begreppet. De tre dimensionerna är: social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet. Det behövs social hållbarhet för att människor ska kunna tillgodose sina grundläggande behov och leva ett

anständigt liv. Den ekonomiska hållbarheten styr möjligheterna till teknologisk utveckling och i vilken grad behov kan tillfredsställas. Dessutom begränsas både den sociala- och ekonomiska hållbarheten av ekologisk hållbarhet, exempelvis genom att människorna på jorden är beroende av ekosystemen för fortlevnad (Carlsson Jagers, 2002).

4.1.1. Social hållbarhet

Social hållbarhet kan delas in i två delar: den ena handlar om att tillgodose grundläggande behov medan den andra handlar om att alla människor ska få leva ett bra liv (Carlsson Jagers, 2002). För att kunna tillgodose dessa behov både i samtiden och framtiden behöver man behålla samt utveckla sociala institutioner, exempelvis demokrati (Hedenus, Persson & Sprei, 2014). I Brundtlandrapporten redogörs det för att fattigdom är en effekt av globala miljöproblem (WCED, 1987) och att fattigdom är det mest brådskande problem världen behöver handskas med (Carlsson Jagers, 2002). Utöver det här menar man att det inte går att hantera miljöproblem om man inte har ett brett perspektiv som innefattar faktorerna som orsakar internationell fattigdom och ojämlikhet (WCED, 1987). I Brundtlandrapporten står det att:

The Commission believes that widespread poverty is no longer inevitable. Poverty is not only an evil in itself, but sustainable development requires meeting the basic need of all and extending to all the opportunity to fulfill their aspirations for a better life. A world in which poverty is endemic will always be prone to ecological and other catastrophes (WCED, 1987, s 8)

Brundtlandrapporten menar att en värld med en majoritet av fattigdom inte kan bearbeta ekonomiska- och ekologiska kriser, vilket kommer medföra att världen kommer utsättas för katastrofer inom både social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet (WCED, 1987).

Den sociala dimensionen av hållbar utveckling handlar också om varor och tjänster som är viktiga för ett bra liv. Dock kan det uppstå problem om det inkluderas allt för många varor och tjänster i människans strävande efter ett gott liv eftersom det kommer kräva för mycket resurser från planeten. Ser man till mat är det ett grundläggande behov men samtidigt finns det överförbrukning som kräver allt för mycket resurser, där främst människor i den industrialiserade världen äter betydligt mer mat än människor i utvecklingsländer (Carlsson Jagers, 2002). Brundtlandrapporten menar att människor lever ohållbart och konsumerar på ett sätt som negativt påverkar den ekologiska dimensionen. Det som krävs är att standarder för

konsumtion minskar och att alla människor på jorden ska kunna konsumera lika oberoende av vart man bor (WCED, 1987).

4.1.2. Ekonomisk hållbarhet

Ekonomisk hållbarhet handlar om att hushålla resurser för att bevara mänsklig välfärd (Hedenus, Persson & Sprei, 2014). För att minska riskerna för sociala-, ekonomiska- och ekologiska kriser i utvecklingsländer krävs det att såväl industrialiserade- som utvecklingsländer har snabbare ekonomisk tillväxt. Det förutsätter att utvecklingsländer har större möjligheter att nyttja marknaden för sina varor och bättre flöden av kapital (WCED, 1987). Det går inte att tillgodose grundläggande behov och undvika fattigdom i utvecklingsländer utan ekonomisk tillväxt. Utöver det måste utvecklade länder bistå utvecklingsländer med resurser, exempelvis bistånd. Tack vare hjälpmedel från utvecklade länder kan utvecklingsländer tillfredsställa och säkra jämlika möjligheter för sin befolkning.

Den ekonomiska tillväxten får inte ske på ett sätt som försämrar möjligheterna för ekologisk hållbarhet. Ekonomisk tillväxt ska inte medföra att det används för mycket resurser från naturen som ökar riskerna för klimatförändringar (Carlsson Jagers, 2002). Utmaningen i ekonomisk hållbarhet ligger i att ha ett långsiktigt förhållningssätt samtidigt som samtidens behov behöver tillgodoses. Därav kräver den ekonomiska dimensionen av hållbarhet att det görs en jämlik fördelning mellan nutidens och framtidens generationer (Hedenus, Persson & Sprei, 2014).

4.1.3. Ekologisk hållbarhet

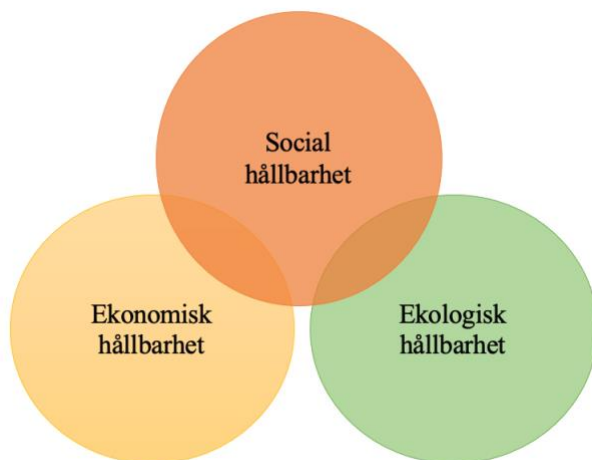
Den ekologiska hållbarheten kan ses som en ram inom vilken människorna på planeten måste hålla sig innanför (Hedenus, Persson & Sprei, 2014). Detta innebär att samhällen behöver se till att de biologiska gränserna inte överskrids. Om man inte säkerställer en rättvis tillgång till begränsade naturresurser och ser till att dessa resurser inte används över dess gränser går det inte att uppnå hållbar utveckling. Vidare menar Brundtlandrapporten att det inte går att hålla alla ekosystem intakta, exempelvis kan en skog behöva undanröjas samtidigt som man i en annan del utvidgar skog. Så länge det inte medför negativa konsekvenser på till exempel vattenförhållanden är det inte farligt (WCED, 1987).

Samtidens användande av naturresurser är inte ekologiskt hållbart och om samtliga länder i världen hade använt naturresurser på det sätt industrialiserade länder gör hade tillgången till resurserna blivit betydligt mer begränsad (Carlsson Jagers, 2002). Genom att använda naturresurser på det sätt som görs idag kommer framtida generationer stå inför begränsade tillgångar. Det behöver ske en förändring av ekonomiska mönster och markanvändande för att man långsiktigt ska kunna säkerställa att både arter och dess ekosystem överlever. Utan bevarandet av ekosystem blir det mycket svårt att uppnå hållbar utveckling. På grund av det här är det nödvändigt att fastställa bevarandet av ekosystem som en prioritet på politiska agendor (WCED, 1987).

4.1.4. Illustration över Brundtlandrapportens rangordning av social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet

Figuren nedan illustrerar i vilken ordning Brundtlandrapporten rangordnar social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet. Fattigdomen i världen beskrivs som det mest kritiska problem som behöver handskas med och därför hamnar social hållbarhet högst upp. Ekonomisk-, och ekologisk hållbarhet kommer därför nedanför social hållbarhet. Om den sociala hållbarheten inte prioriteras menar Brundtlandrapporten, som tidigare nämnt, att det kommer medföra negativa utmaningar för samtliga tre dimensioner. Detta förtydligar även att social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet är beroende av varandra.

Figur 1: Brundtlandsrapportens rangordning av social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet.

4.2. Agenda 2030

År 2015 antog världens ledare Agenda 2030 som en handlingsplan för att uppnå hållbar utveckling (FN, u.å.a; FN, u.å.b). Agenda 2030 använder sig av Brundtlandrapportens definition av hållbar utveckling och menar att vi idag inte får leva på ett sätt som förstör för framtida generationers möjligheter till ett bra liv. Handlingsplanen består av 17 globala mål som togs fram med utgångspunkt i social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet. Utöver de globala målen finns 169 delmål, till dessa hör 231 indikatorer som mäter vilka framsteg man gör för att uppnå målen. De globala målen är beroende av varandra och för att uppnå hållbar utveckling behöver alla målen prioriteras (FN, u.å.a).

Agenda 2030 innehåller fem kärnprinciper. Den första är att handlingsplanen är universell i den mening att Agenda 2030 är användbar inom alla länder oavsett inkomst- och utvecklingsnivåer. Den andra kärnprincipen är att Agenda 2030 ämnar nå ut till alla människor i nöd och inte lämna någon kvar. En tredje kärnprincip handlar om att alla aktörer som skrivit under Agenda 2030 ansvarar för implementeringen av de globala målen i sin helhet, därav får länder inte enbart fokusera på ett mål. Fjärde kärnprincipen menar att Agenda 2030 i genomförandet av handlingsplanen kräver att alla behöver delta oberoende av ras, kön och etnicitet. Den femte och sista kärnprincipen är att Agenda 2030 uppmuntrar till att upprätta kontakter internationellt för att dela kunskap, teknologi och stödja varandra i arbetet med målen (UN, 2017).

Målen i Agenda 2030 breder ut sig över flertalet områden som anses viktiga för att säkerställa en hållbar framtid (Jacobsson, 2019). Det handlar om att avskaffa fattigdom och hunger, samt att säkerställa att alla människor har möjlighet till god hälsa och utbildning (Globalamalen, u.å.). Det ingår även i målen att minska ojämlikhet, garantera rent vatten, främja ekonomisk tillväxt och bekämpa klimatförändringar (Jacobsson, 2019).

4.3. Munkmodellen

Munkmodellen skapades år 2012 av nationalekonomen Kate Raworth (Raworth, 2012) med målet att fungera som kompass för hållbar utveckling i en tid av sociala-, ekonomiska- och ekologiska utmaningar. Syftet med Munkmodellen illustreras genom en munk som innehåller både sociala och planetära gränser. Hålet i mitten av munken visar i vilken grad människor i världen har tillgång till exempelvis mat, vatten, sjukvård och jämställdhet. Munkens yttre kant

beskriver planetens gränser, vilket är gränserna vi inte får överskrida om vi vill säkerställa en stabil framtid för jorden och alla människor på den. Mellan den inre ringen av munken och den yttre gränsen av munken är den del där det finns en framtid för mänskligheten och där målet är att hamna. Inom denna del av munken möts alla människors behov samtidigt som man håller sig inom de gränser som säkerställer en välmående planet (Raworth, 2017a). Raworth beskriver det så här:

But between these two sets of boundaries lies a sweet spot – shaped unmistakably like a doughnut – that is both an ecologically safe and socially just space for humanity. The twenty-first-century task is an unprecedented one: to bring all of humanity into that safe and just space (Raworth, 2017a, s 44).

Enligt Raworth är det fem faktorer som är avgörande för att man ska kunna ta sig in i munken: befolkning, fördelning, förväntningar, teknik och styrelseskick. Ju större jordens befolkning är desto mer resurser behövs för att tillgodose alla grundläggande behov och således är det viktigt att befolkningsökningen avtar. Jordens resurser är ojämnt fördelade och det krävs att dem fördelas jämligt för att vi inte ska överskrida några av gränserna i Munkmodellen. Uptill är det viktigt vilka förväntningar människor har om ett gott liv och är medvetna om att överkonsumtion sätter hög press på planeten. Om förväntningarna på vad ett bra liv är förändras och människor börjar konsumera mindre kan pressen på jorden minska. Det är viktigt att det används miljövänlig teknik när det byggs infrastruktur, transporter och energisystem. Den sista faktorn, styrelseskick, menar på att det är viktigt att ha ett styrelseskick som lämpar sig för att arbeta med utmaningar som rör social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet (Raworth, 2017a). Utöver dessa fem faktorer är förändringen av det ekonomiska tänkandet en utgångspunkt i Munkmodellen (Doughnut Economics, u.å.). Så här beskriver Kate Raworth dagens ekonomiska tänkande i artikeln *Why it's time for Doughnut Economics*:

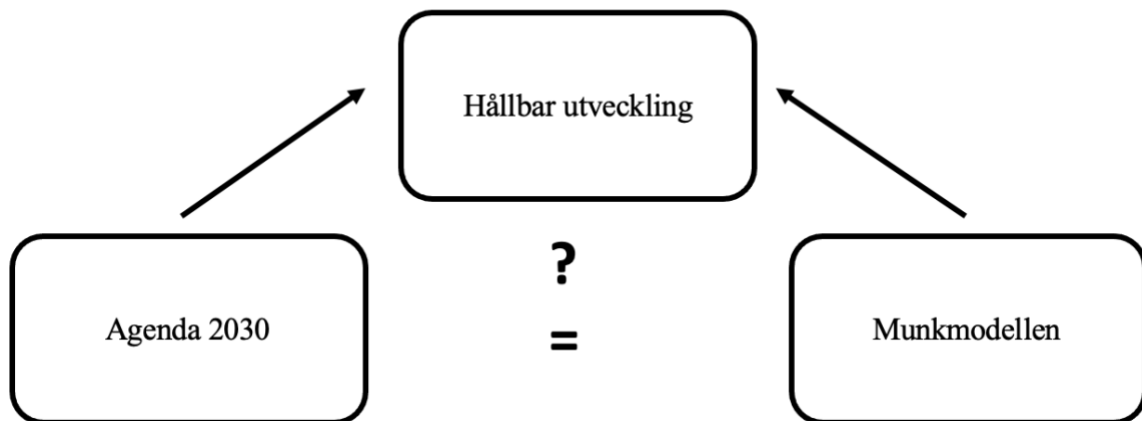
Economics is the mother tongue of public policy, and the tool used to tackle global poverty and manage our planetary home. And its fundamental ideas are centuries out of date, yet still dominate decision-making for the future (Raworth, 2017b, s 217).

4.4. Illustration av vad uppsatsen undersöker

Nedan visas en illustration av vad uppsatsen undersöker. Agenda 2030 och Munkmodellen är två olika tillvägagångssätt på hur världen ska nå hållbar utveckling. Ett första steg för att se om

Agenda 2030 och Munkmodellen är likvärdiga, konkurrerande eller kompletterande är att undersöka ifall det finns likheter och skillnader gällande hur dem förhåller sig till social, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet.

Figur 2: Illustration av vad uppsatsen undersöker.

5. Frågeställningar

För att samla in relevant information för att besvara uppsatsens huvudsakliga frågeställning svarar resultatavsnittet i uppsatsen på följande frågeställning:

- Hur förhåller sig Agenda 2030 och Munkmodellen till social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet?

Uppsatsens huvudsakliga frågeställning besvaras i analysen med hjälp av materialet som samlats in från ovanstående fråga. Den huvudsakliga frågeställningen är följande:

- Vilka likheter och skillnader finns i hur Agenda 2030 och Munkmodellen förhåller sig till social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet?

6. Metod

I detta avsnitt beskrivs metod och analysverktyg. Därefter presenteras ett tomt klassifikationsschema som under analysavsnittet fylls med information kring hur Agenda 2030 och Munkmodellen förhåller sig till social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet, samt om Munkmodellen är mer detaljrik. I slutet av avsnittet beskrivs val av material och alternativa metoder.

6.1. Idéanalys

Uppsatsen studerar hur Agenda 2030 och Munkmodellen förhåller sig till social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet samt hur dessa förhållningssätt kan tänkas skilja sig åt. Metoden som lämpar sig för att undersöka detta är en beskrivande idéanalys. Enligt Bergström och Svärd (2018) syftar en beskrivande idéanalys till att lyfta fram idéer ut texter och beskriva idéerna som studeras. En idé kan beskrivas som en tankekonstruktion innehållande föreställningar om hur världen och samhällen ser ut. Likväl kan en idé beskriva hur saker och ting borde vara och hur man ska agera i olika situationer (Bergström & Svärd, 2018). Agenda 2030 och Munkmodellen utgörs av idéer eftersom de ger förklaringar på hur världen ser ut idag och vilka förändringar som behöver ske för att uppnå en hållbar utveckling.

Det finns flertalet saker en beskrivande idéanalys kan avse att göra i en undersökning. En av dessa är att jämföra olika idéer och beskriva dess likheter och skillnader (Bergström & Svärd, 2018). Detta gör jag i min uppsats. Det är dock viktigt att poängtera att intresset i en idéanalys inte ligger i om idéerna är riktiga eller beskriver verkligheten rätt, utan att det handlar om att framhäva idéerna som intressanta i sig (Esaiasson m.fl., 2017). Vid alla typer av idéanalyser är det enligt Bergström och Svärd viktigt att ställa sig följande frågor: ”Vilka idéer uttrycks i texten? Hur förhåller sig idéerna till varandra?” (Bergström & Svärd, 2018, s 141). Utöver det här är det viktigt att upprätthålla trovärdigheten i uppsatsen genom att utföra idéanalysen systematiskt. I den kontexten behöver uppsatsen vara tydlig i vad den avser att undersöka, vilket analysverktyg som ska användas och vad som ska jämföras (Bergström & Svärd, 2018). Mitt mål är att detta tydligt ska framgå i uppsatsen.

6.2. Analysverktyg

Vid genomförandet av den beskrivande analysen har jag strävat efter att skapa ett analysverktyg som fungerar som ett styrinstrument för att samla in rätt information i studien. För att välja ett analysverktyg är det viktigt att vara medveten om studiens avsikter. I beskrivande studier talar man vanligen om två huvudsakliga syften: att klassificera och skapa ordning eller att skapa oordning och ifrågasätta. Till det förstnämnda används klassificeringar som analysverktyg och till den andra vanligen idealtyper (Esaiasson m.fl., 2017). Denna studie avser att följa den förstnämnda genom att reda ut hur Agenda 2030 och Munkmodellen förhåller sig till social-,

ekonomisk- och ekologisk hållbarhet. På grund av det använder jag klassificeringar som analysverktyg.

Klassificeringar är ett verktyg som hjälper till att avgöra om något tillhör en klass eller inte. Ett tekniskt krav för att använda analysverktyget är att vara tydlig i och på vilket sätt klasserna skapats och är man tydlig vet läsaren på vilka grunder man dragit sina slutsatser (Esaiasson m.fl., 2017). Mina klasser har skapats i teoridelen där jag redogjort för vad som menas med social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet. Detta utgör ett ramverk jag följer i resultatavsnittet för att undersöka hur Agenda 2030 och Munkmodellen förhåller sig till dem tre dimensionerna inom hållbar utveckling.

Som ytterligare hjälpmedel för att besvara frågan i resultatavsnittet formulerar jag frågor för att enklare få fram informationen jag letar efter (Esaiasson m.fl., 2017). De huvudsakliga frågorna jag ställer till varje klass är:

Social hållbarhet:

- Hur förhåller sig Agenda 2030 och Munkmodellen till fattigdom?
- Hur förhåller sig Agenda 2030 och Munkmodellen till demokrati?
- Hur förhåller sig Agenda 2030 och Munkmodellen till konsumtion?

Ekonomisk hållbarhet:

- Hur förhåller sig Agenda 2030 och Munkmodellen till ekonomisk tillväxt?
- Hur förhåller sig Agenda 2030 och Munkmodellen till industrialiserade länders ansvar gentemot utvecklingsländer?

Ekologisk hållbarhet:

- Hur förhåller sig Agenda 2030 och Munkmodellen till tillgången och användandet av naturresurser?
- Hur förhåller sig Agenda 2030 och Munkmodellen till ekosystem?

Genom användandet av klassificeringar stärks valideten i studien eftersom analysverktyget gör att jag tydligt söker det jag ämnar att göra. Med klassificeringar sammanställer jag relevant information och undersöker därför det uppsatsen avser (Esaiasson m.fl., 2017).

6.2.1. Klassifikationsschema

Efter insamling av relevant information med hjälp av klassificeringar kring hur Agenda 2030 och Munkmodellen förhåller sig till social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet, samt analys av likheter och skillnader sammanställs resultatet i ett klassifikationsschema. Schemat sorterar och visar tydligt upp informationen som ämnar att svara på min huvudsakliga frågeställning. Tack vare klassifikationsschemat kan jag enklare visa på likheter och skillnader mellan Agenda 2030 och Munkmodellen (Vedung, 2018). Det underlättar både för läsaren att tolka resultatet och för mig att dra väsentliga slutsatser.

Att använda klassificeringar och ett klassifikationsschema stärker studiens resultatvaliditet. Analysverktyget och schemat hjälper mig att undersöka det jag påstår mig vilja undersöka (begreppsvaliditet), likväl bidrar det till att analysen blir mer tydligt. Genom att jag är noggrann när jag använder dessa två verktyg får studien en hög reliabilitet. En hög begreppsvaliditet och en hög reliabilitet bidrar tillsammans till att studien får en hög resultatvaliditet (Esaiasson m.fl., 2017).

6.2.1.1.Studiens klassifikationsschema

Nedan illustreras ett tomt klassifikationsschema som fylls ut under analysen. Det färdiga klassifikationsschemat kommer visa hur Agenda 2030 och Munkmodellen förhåller sig till de tre dimensionerna av hållbar utveckling, samt en redogörelse av skillnaderna mellan hållbarhetsmodellerna. Genom att ställa svaren bredvid varandra är det lättare att dra slutsatser.

Tabell 1: Tomt klassifikationsschema över social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet inom Agenda 2030 och Munkmodellen, samt en redogörelse av skillnaderna mellan hållbarhetsmodellerna.

De tre dimensionerna inom hållbar utveckling	Hållbarhetsmodeller			
		Agenda 2030	Munkmodellen	Skillnader
	Social hållbarhet			
	Ekonomisk hållbarhet			
Ekologisk hållbarhet				

6.3. Val av material

Jag använder mig av FN:s officiella hemsida som källa till Agenda 2030, Doughnut Economics (Munkmodellens) officiella hemsida, Kate Raworths bok *Doughnut Economics: Seven Ways to Think Like a 21st Century Economist* (2017a) samt hennes artikel *Why it's time for Doughnut Economics* (2017b). Detta material har valts eftersom det är primära källor och inte sekundära källor. Primära källor är inte vidareförda källor utan är en ursprunglig källa i jämförelse med en sekundär källa. Primära källor ökar uppsatsens trovärdighet (Thurén & Werner, 2019). Sekundära källor är källor som refererar till primärkällor och därför kan utsättas för tolkning

(NE, u.å.b), vilket kan medföra att det inte redogörs för centrala delar i Agenda 2030 och Munkmodellen. Genom att använda primära källor får jag den ursprungliga beskrivningen av vad upphovsmakarna menar med Agenda 2030 respektive Munkmodellen. Utöver att primära källor ökar studiens trovärdighet ökar det även reliabiliteten. Bergström och Boréus (2018) menar att reliabilitet kan nås genom intersubjektivitet, vilket innebär att andra forskare ska kunna uppnå samma resultat som jag genom att genomföra min studie på samma sätt. Tack vare att jag beskriver varifrån studiens information kommer ifrån underlättar det för andra forskare att göra om studien.

Utöver att materialet är primära källor anser jag att hemsidorna bidrar med dagsaktuell information eftersom dem uppdaterar kring arbetet med Agenda 2030 och Munkmodellen. Val av bok och artikel grundas på att de innehåller mer detaljerade beskrivningar av Munkmodellen och eftersom det i idag finns mindre forskning om Munkmodellen än Agenda 2030 anser jag att boken och artikeln är viktiga i arbetet.

6.4. Alternativa metoder

Jag har ansträngt mig för att vara så transparent som möjligt gällande min metod, analysverktyg och klassifikationsschema. Likväl har jag underbyggt centrala delar, exempelvis teori, med citat för att öka möjligheter till replikerbarhet men samtidigt kan jag varken underbygga eller citera allt. Detta kan medföra att andra kan anse att jag utelämnat avgörande delar och hade kunnat genomföra min studie på ett annat sätt. Men givet mitt syfte har jag svårt att se att det finns ett uppenbart alternativt tillgångsgångssätt för att undersöka frågeställningen. Hade uppsatsens frågeställningar dock varit av nedanstående slag hade en intervjustudie varit relevant:

- Hur arbetar Tomelilla kommun med implementeringen av Munkmodellen?
- Vilka faktorer påverkar Tomelilla kommun i implementeringen av Munkmodellen?

Det lämpligaste hade varit informantintervjuer eftersom sådana intervjuer handlar om att personerna som intervjuas fungerar som undersökningsobjekt för att delge information om verkligheten. Genom en informantintervju kan forskaren få en inblick i exempelvis ett händelseförlopp eller hur arbetet i en myndighet fungerar (Esaiasson m.fl., 2017). Detta är det jag hade undersökt ifall studien varit en intervjustudie med ovanstående frågor. I och med att

jag hade velat undersöka hur implementeringen går till och vad som kan tänkas påverka implementeringen hade det handlat om både ett händelseförlopp och hur en myndighet arbetar.

7. Resultat

I detta avsnitt presenteras uppsatsens resultat där jag utifrån mina tre klassificeringar av social, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet redogör för hur Agenda 2030 och Munkmodellen förhåller sig till de tre dimensionerna inom hållbar utveckling. Detta material kommer sedan användas för att genomföra min jämförelse i analysen och svara på uppsatsens huvudsakliga frågeställning.

7.1. Social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet inom Agenda 2030

7.1.1. Agenda 2030 och social hållbarhet

Den extrema fattigdomen i världen ska enligt Agenda 2030 vara avskaffad till år 2030 (FN, u.å.c). I en värld med fattigdom är det svårt att öka freden och få ett bättre klimat (FN, u.å.l). Alla människor ska ha samma möjligheter att leva ett bra liv. Detta innebär bland annat att samtliga män och kvinnor som lever i fattigdom ska ha lika rättigheter till exempelvis naturresurser och kapital. För att underlätta arbetet med att bekämpa fattigdom ska fattiga länder tilldelas resurser som hjälper länderna att förändra sin politik och genom det minska fattigdomen. Den nya politiken ska innehålla ramverk som bidrar till ökad jämställdhet och minskad fattigdom. (FN, u.å.c). I bekämpningen av fattigdom ska alla inkluderas och resurser ska fördelas likt, tack vare detta ökar möjligheterna till en hållbar framtid (FN, u.å.l). I arbetet med att minska fattigdom ingår det att ingen människa ska behöva vara hungrig och att det ska råda hållbar konsumtion och produktion. Idag slängs det stora mängder mat som i stället hade kunnat användas till att mätta fler magar, därför ska matsvinnet halveras till år 2030 enligt Agenda 2030 (FN, u.å.n). Detta skriver man om fattigdom på FN:s hemsida:

Fattigdom handlar dock om mer än bara inkomst. Det handlar även om bristen på makt, inflytande och säkerhet. Fram till år 2030 ska fler människor få samma möjlighet att leva sina liv i frihet och därmed få fler möjligheter (FN, u.å.c, s 13).

En del av den sociala hållbarheten handlar även om att säkerställa människans grundläggande behov. I Agenda 2030 redogörs det för att alla människor ska ha tillgång till vård och kunna leva hälsosamma liv. Dessutom ska antalet personer som drabbas av svåra sjukdomar som

AIDS och Malaria betydligt minska (FN, u.å.e). Till 2030 ska alla oavsett kön ha tillgång till likvärdig utbildning (FN, u.å.f), kvinnor ska inte utsättas för diskriminering och ska ha lika möjligheter som män (FN, u.å.g). Barnadödligheten ska även minska och ett arbetssätt för att uppnå det är genom att säkerställa möjligheter till god hygien genom bland annat toaletter (FN, u.å.h).

Utöver ovanstående lägger Agenda 2030 stor tonvikt på främjandet av rättvisa, fredliga och inkluderande samhällen för att uppnå hållbar utveckling. Det ska upprätthållas statskick där befolkningen kan leva i frihet utan våld och korruption. Ingen ska behandlas orättvist utan alla ska ha lika rättigheter. För att kunna uppnå detta menar Agenda 2030 att världens länder behöver samarbeta och att samarbetet ska grundas på viljan av att sätta människans och planetens behov i fokus på alla myndighetsnivåer inom ett land (FN, u.å.r.; FN, u.å.s). FN förklarar det så här:” Det är omöjligt att uppnå hållbar utveckling utan fred, liksom fred är omöjligt att uppnå utan hållbar utveckling” (FN, u.å.r, s 43).

7.1.2. Agenda 2030 och ekonomisk hållbarhet

Inom Agenda 2030 hävdas det att det är viktigt att upprätthålla ekonomisk tillväxt och att utvecklingsländer ska ha en tillväxt på 7% per år (FN, u.å.j). Det ska inte finnas ett negativt samband mellan ökade klimatförändringar och ekonomisk tillväxt. Genom att detta samband försvinner minskar även ekonomiska förluster som sker till följd av naturkatastrofer. Därav är ett av målen inom Agenda 2030 att minska antalet dödsfall i katastrofer men också de negativa ekonomiska påföljderna, främst lägre BNP (bruttonationalprodukt) (FN, u.å.m).

Andelen bistånd och direktinvesteringar som utvecklade länder ger till utvecklingsländer ska öka och utvecklingsländer ska tillåtas få en särskild ställning gällande deras arbete med hållbar utveckling (FN, u.å.l). Utvecklade länder ska ge 0,7% av sitt BNI (bruttonationalinkomst) som bistånd till utvecklingsländer och 0,15–0,20 % av sitt BNI till de länder som är minst utvecklade (FN, u.å.s). Utvecklingsländer ska stöttas med tekniska- och vetenskapliga verktyg för att konsumtion och produktion ska bedrivas hållbart (FN, u.å.n). De ska även stöttas i arbetet med att öka kapaciteten av produktionen i jordbruket (FN, u.å.d), få hjälp i finansieringen av vård samt i rekryteringen av sjukvårdspersonal (FN, u.å.e) samt få stöd gällande utbyggnad av infrastruktur (FN, u.å.k). Utvecklingsländer ska även få stöd gällande planering av deras arbete med klimatet, detta sker exempelvis genom den gröna klimatfonden.

Det är en fond vars huvudsakliga syfte är att hjälpa utvecklingsländer att nå en hållbar utveckling genom att varje år samla in 100 miljarder dollar (FN, u.å.o.).

Subventioner gentemot nationer behöver bli strängare för att bidra till mindre konsumtion och användandet av fossila bränslen. Enligt Agenda 2030 kan detta ske genom nya varianter av beskattning där skatter varierar beroende på graden av negativa effekter länder har på miljön. Ju mer man påverkar klimatet, desto mer får länderna betala i skatt. Dock är man här noga med att sådana subventioner ska ta hänsyn till utvecklingsländer och att deras utvecklingsarbete inte får påverkas av en högre beskattning (FN, u.å.n.). Utöver dessa subventioner beskriver Agenda 2030 att exportsubventioner kopplade till jordbruket ska tas bort (FN, u.å.d.).

7.1.3. Agenda 2030 och ekologisk hållbarhet

För att minska klimatförändringarna behöver det genomföras flertalet åtgärder och eftersom klimatförändringar är ett globalt problem måste nationer arbeta tillsammans. Agenda 2030 menar att två viktiga åtgärder är att värna om samt återställa ekosystem och naturresurser (FN, u.å.h), och att användandet ska vara hållbart (FN, u.å.n.). Politik och utbildningar behöver i sin tur redogöra för dessa grundläggande åtgärder i syfte att minska klimatförändringarna (FN, u.å.o). Studerande ska ges kunskaper som gynnar hållbar utveckling, men även jämställdhet och fred (FN, u.å.f).

Vidare är ett av målen i Agenda 2030 att världen fram till år 2030 ska kunna tillfredsställa alla människor med tillgång till rent vatten. Användandet av vatten ska precis som ekosystem och naturresurser ske på hållbara principer. Tillgången till rent vatten beskrivs enligt Agenda 2030 vara en förutsättning för ett bra liv. Likväl för att öka chanserna till att nå målet om rent vatten behöver vattenföroreningarna minska (FN, u.å.h). Utöver rent vatten handlar det även om att hållbart bevara hav och andra marina resurser, exempelvis ska överfiske stoppas. Utan haven står människan utan viktiga naturresurser som används till bland annat mat och genom att absorbera koldioxid hjälper haven människan och planeten i arbetet med att stoppa klimatförändringar (FN, u.å.p).

Ekosystem på land, exempelvis skogar, ska även återställas genom stoppandet av avskogning och plantering av ny skog. Skog utgör hem för hundratals djurarter som har viktiga uppgifter för bevarandet av klimatet på jorden. Förutom att avskogning är farligt för djur bidrar

det även till utmaningar för människan då skogen är en källa till föda. Agenda 2030 presenterar flera lösningar för att lyckas med att bevara ekosystemen. Det handlar både om att öka mängden finansiella hjälpmedel och prioritera ekosystem och naturresurser i såväl nationella som lokala hållbarhetsarbeten (FN, u.å.q.).

Andelen förnybar energi ska till år 2030 utgöra en stor andel av den internationella energiförsörjningen. Länder i världen ska dela kunskap om förnybar energi och bidra till att öka möjligheten för fler nationer att omställa till en hållbar energiproduktion. Samtliga som arbetar för att uppnå Agenda 2030 ska även hjälpa till att utveckla hållbar energi i utvecklingsländer (FN, u.å.i). Vidare ska allt fler städer bidra till en minskad klimatförändring genom att förminska deras påverkan på luftkvalité, hantera avfall bättre, använda resurser mer effektivt samt hjälpa till i arbetet med att motverka naturkatastrofer (FN, u.å.m).

7.2. Social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet inom Munkmodellen

7.2.1. Munkmodellen och social hållbarhet

Enligt Raworth (2017a) representerar Munkmodellens inre ring 12 livsnödvändigheter som ingen människa ska vara utan, dessa är: rent vatten, mat för dagen, möjligheten att kunna laga mat, toaletter, tillgång till energi och utbildning, ett bra arbete, sociala skyddsnät och tillgången till ett nätverk av information. Livsnödvändigheterna är inspirerade av Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling och kan enligt Munkmodellen inte uppnås om man inte tar hänsyn till jämlikhet, människors möjlighet att påverka politiska beslut, rättvisa samt fred.

Ojämlighet är en felkonstruktion och dagens samhälle kan utformas på flera sätt för att välstånd ska kunna fördelas mer jämlikt. Ojämlighet är ett politiskt val och ett fenomen som gör det svårt att hamna innanför munken. Om det ska gå att uppnå hållbar utveckling där alla lever i en trygg och rättvis värld måste alla människor leva ett liv som kännetecknas av möjligheter och gemenskap. Omfördelning från rika till fattiga länder sägs kunna bidra till att minska fattigdom men Raworth menar dock att ojämlikheten inom länder borde ha hög prioritet gällande att utrota fattigdom i allmänhet. Raworth redogör för att det idag är $\frac{3}{4}$ av världens fattigaste befolkning som bor i medelinkomstländer och att ojämlikheten i höginkomstländer idag är den högsta på trettio år på grund av den stora klyftan mellan rika och fattiga. Vidare poängterar Raworth att fokus inte ska vara på att omfördela inkomst utan att omfördela

förmögenhet. Det gäller främst förmögenhet som tilldelas personer som äger exempelvis mark och teknik.

Demokratin anses även hotas av ojämlikhet eftersom makt koncentreras vid ett antal aktörer och utöver det här leder bristande jämlikhet till en försämrad miljö. Genom ojämlikhet skapas konkurrens mellan människor, vilket bidrar till en konsumtion som genomförs för att imponera på andra, vilket blir en överkonsumtion som påverkar jordens resurser. Dessutom bidrar ojämlikhet till att tilliten mellan människor minskar och att kollektivt agerande försvåras. Utan en bra gemenskap och människor som vill arbeta tillsammans blir det svårt att upprätthålla miljöskyddslagar. Raworth redogör för att det genomförts en studie av delstaterna i USA där man fann att det fanns en koppling mellan ojämlikhet och sämre miljölagar.

Styrelseskick har en avgörande roll för att jorden ska kunna bemöta samtidens utmaningar och agera globalt. Inom politiken behöver det införas strukturer som bidrar till att människans negativa påverkan på miljön minskar. Likväl måste regionala och lokala olikheter tas i beaktning så att alla har lika möjligheter att kunna genomföra det som behövs för att nå en hållbar utveckling (Raworth, 2017a).

7.2.2. Munkmodellen och ekonomisk hållbarhet

Munkmodellen skapades utifrån tankesättet att utforma ett ekonomiskt tänkande som gör det möjligt att uppnå mänsklighetens långsiktiga mål att leva bra liv på en välmående planet. Raworth menar att de traditionsenliga ekonomiska teorierna bär en stor del av ansvaret för de utmaningar mänskligheten står inför. I många år har det ekonomiska tänkandet fokuserat på BNP-tillväxt. Detta ställer sig Raworth emot och menar att BNP-tillväxt är ett för begränsat mått på välbefinnande och sett till samtidens såväl sociala- som ekologiska kriser behövs det ett nytt mått (Raworth, 2017a). Det beskrivs så här på Doughnut Economics hemsida:

If the 21st century goal is to meet the needs of the people within the means of the living planet – in other words, get into the Doughnut – then how can humanity get there? Not with last century's economic thinking (Doughnut Economics, u.å.).

Målsättningen kan inte enbart handla om tillväxt utan ska också handla om att tillgodose mänskliga rättigheter samtidigt som planetens gränser för fortlevnad inte överskrids. Målet ska gå ifrån ständig BNP-tillväxt till att leva i balans där alla världens länder befinner sig inuti

munken. Det ska skapas en ekonomi som tillhandahåller välstånd åt mänskligheten oberoende av värdet på BNP (Doughnut Economics, u.å.; Raworth, 2017a).

Nationalekonomin har en viktig roll i att handskas med utmaningarna mänskligheten och planeten står inför. Dock behöver det grundläggande ekonomiska tankesättet som ovan nämnt förändras. Raworth menar att det finns en stor problematik i att människor utbildas på ett sätt där undervisningen bygger på läroböcker som är över 100 år gamla och som i sig grundas på teorier från 1800-talet. Om världens kommande ledare utbildas på fel grunder anser Raworth att det kan få katastrofala konsekvenser eftersom fel beslut riskerar att tas (Raworth, 2017a). Raworth beskriver det så här:” We stand little chance of creating an economic mindset that is fit for our times if we keep falling back on last century’s economic textbooks” (Raworth, 2017b, s 218).

Dagens ekonomi behöver vara konstruerad för att främja lik fördelning och regeneration. Med inbyggda fördelningsmekanismer har en ekonomi bättre förutsättningar för att minska ojämlikhet och genom att låta tekniken baseras på förnybara resurser ökar möjligheterna till ett fortsatt bra liv på jorden. Nutidens omfördelningsverktyg i form av utvecklingsbistånd beskriver Raworth som ett misslyckande. Höginkomstländer har inte gett den mängden bistånd som lovats och det är vanligt att missbruka bistånden inom låginkomstländerna. Som en lösning på detta menar Raworth att bistånden ska ges direkt till de fattiga i låginkomstländerna. Ytterligare ett verktyg som kan användas upptill utvecklingsbistånden är en global skatt som dollarmiljardärer får betala på sin nettoförmögenhet (Raworth, 2017a).

Under flertalet decennier har det argumenterats för att fattiga länder inte har råd att omställa till grön teknik. Samt att detta inte är nödvändigt eftersom den ekonomiska tillväxten kommer att ersätta samtliga föroreningar och resurser med nya och bra. Detta motsätter sig Raworth och menar att för att få en hållbar framtid måste alla länder delta och ekonomisk tillväxt kommer aldrig rädda människan och planeten (Raworth, 2017a).

7.2.3. Munkmodellen och ekologisk hållbarhet

Mänsklig aktivitet beskrivs ha den största påverkan på jordens klimatförändring. Raworth skriver:

Beyond the Doughnut's outer ring, however, humanity risks putting so much pressure on Earth's critical life-supporting systems, known as planetary boundaries, that we kick them out of kilter, such as by causing climate breakdowns, ocean acidification and extreme biodiversity loss (Raworth, 2017b, s 217).

Den miljö vi lever i idag beskriver Raworth utgör grunden för alla verksamheter som kan bedrivas på jorden (Raworth, 2017a). Munkmodellens yttre planetära gränser består av 9 gränsvärden utformade av Johan Rockström och Will Steffen år 2009 (Doughnut Economics, u.å.). De 12 livsnödvändigheter och 9 gränsvärden som representerar de inre- och yttre kanterna på munken samverkar. Människans- och planetens välmående är beroende av varandra, exempelvis måste vi ha näringsrik och bördig jord för att ha möjlighet att odla. Utan den möjligheten hade svält varit ett ännu större problem än vad det är idag. Om vi inte värnar om solen och planetens ozonlager genom att minska utsläppen av växthusgaser kommer miljontals människor fara illa. På grund av det här krävs det en förändring världen över för att det ska gå att uppnå en hållbar framtid menar Raworth.

Planeten har känsliga ekosystem som kräver omställning till bättre hantering av såväl energi som material. Dagens sätt att leva är ohållbart och sätter hög press på planetens livsuppehållande system (Raworth, 2017a). Genom en omställning till regenerativ energi (Doughnut Economics u.å.; Raworth, 2017a) där man i stället för fossila bränslen använder förnybara, så som vind, vatten och sol, kan miljöproblemen minska. Raworth menar att utöver mänsklig aktivitet är det dålig planering av industri som lett till att miljöproblemen blivit så stora, likväl anser hon att med dagens kunskap om klimatpåverkan och dess konsekvenser borde det vara av gemensamt intresse hos samtliga människor att arbeta mot en hållbar framtid. Utan naturresurser som rent vatten, ett stabilt klimat och en rik biologisk mångfald fattas resurser som krävs för att leva ett bra liv på jorden (Raworth, 2017a).

8. Analys

I detta avsnitt svarar jag på uppsatsens huvudsakliga frågeställning genom att använda mig av materialet från resultatavsnittet för att jämföra hur Agenda 2030 och Munkmodellen förhåller sig till social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet. Därefter illustreras resultatet i ett klassifikationsschema. Slutligen kommer en diskussion som kopplas till uppsatsens övergripande syfte.

8.1. Vilka likheter och skillnader finns i hur Agenda 2030 och Munkmodellen förhåller sig till social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet?

8.1.1. Likheter och skillnader gällande social hållbarhet

Enligt Agenda 2030 måste fattigdom utrotas för att världen ska få fred och att klimatet ska bli bättre. Agenda 2030 redogör för flertalet lösningar på hur fattigdomen ska kunna minska. En av dessa är att tilldela resurser till fattiga länder i syfte att dem ska kunna förändra politiken till att främja jämställdhet och utrota fattigdom (FN, u.å.c). Andra lösningar är att minska ojämlikhet (FN, u.å.l) och överkonsumtion (FN, u.å.n). Munkmodellen menar som Agenda 2030 att ojämlikhet bidrar till fattigdom och att dagens samhällen behöver vara jämlika för att minska fattigdom. Ojämlikheten bidrar dessutom till en överkonsumtion som pressar jordens resurser och behöver därför minska. Utan samhällen där alla människor lever bra liv går det inte att uppnå en hållbar utveckling enligt Munkmodellen. Dock är inte Munkmodellen och Agenda 2030 eniga gällande att omfördela resurser från rika till fattiga länder för att minska fattigdom utan Munkmodellen förespråkar att det ska vara fokus på att minska ojämlikheten inom nationer för att det i allmänhet ska gå att utrota fattigdom (Raworth, 2017a).

Andra likheter som finns mellan Agenda 2030 och Munkmodellen gällande den sociala hållbarheten är säkerställandet av grundläggande behov och betydelsen av bra samhällen (FN, u.å.e; FN, u.å.f; FN, u.å.g; FN, u.å.h; Raworth, 2017a). De 12 livsnödvändigheter som redogörs för i Munkmodellen är inspirerade av Agenda 2030 och dess globala mål (Raworth, 2017a). På grund av det är Agenda 2030:s och Munkmodellens tankar om grundläggande behov mycket lika. Vidare menar Agenda 2030 att det är viktigt med rättvisa, fredliga och inkluderande samhällen där samtliga lever i frihet och med lika rättigheter. Sådana samhällen går enbart att uppnå om länder samarbetar med varandra (FN, u.å.r; FN, u.å.s). Munkmodellen beskriver inte samhällen lika detaljerat som Agenda 2030 men anser att styrelseskick har en viktig roll gällande att bemöta dagens utmaningar. Dessutom är det viktigt att människor har möjlighet att påverka politiska beslut (Raworth, 2017a). Dock tycker både Munkmodellen och Agenda 2030 att det är viktigt att länder samarbetar och att det finns en tillit mellan människor (Raworth, 2017a, FN, u.å.r).

8.1.2. Likheter och skillnader gällande ekonomisk hållbarhet

Det är i den ekonomiska hållbarheten Agenda 2030 och Munkmodellen skiljer sig åt mest. Agenda 2030 menar att det är viktigt att upprätthålla BNP-tillväxt (FN, u.å.m) medan Munkmodellen anser att BNP-tillväxt inte är viktigt (Raworth, 2017a). Enligt Munkmodellen är BNP-tillväxt ett för begränsat mått på välstånd och samtidigt behöver ett nytt mått för att mäta välfärd. Det nya måttet på välstånd ska handla om att tillgodose människans behov inom de ramar som planeten klarar av och att leva i balans oberoende av värdet på BNP (Raworth, 2017a).

Agenda 2030 och Munkmodellen har även delade åsikter angående utvecklingsbistånd till utvecklingsländer. Agenda 2030 redogör för att andelen bistånd ska öka och att utvecklingsländer ska få en särskild behandling (FN, u.å.l). Utvecklingsländer ska stöttas både vad gäller arbetet med teknik (FN, u.å.n), sjukvård (FN, u.å.e) och klimat (FN, u.å.o). Enligt Munkmodellen har utvecklingsbistånden till utvecklingsländer visat sig vara misslyckat då utvecklade länder inte gett den andel bistånd som lovats och att utvecklingsländer missbrukat bistånden. I fall utvecklingsbistånd ska finnas kvar påstår Raworth att bistånden ska ges direkt till fattiga och att det ska införas en global skatt som dollarmiljardärer får betala på sin nettoförmögenhet (Raworth, 2017a). Agenda 2030 beskriver även relevansen av skatt men snarare att det handlar om att införa en beskattning vars syfte är att minska överkonsumtion och användandet av fossila bränslen. Det poängteras även i Agenda 2030 att en sådan skatt inte får påverka arbetet i utvecklingsländer negativt och där infaller exempelvis principen om särskild behandling (FN, u.å.n). Munkmodellen håller inte med om att utvecklingsländer ska behandlas olikt än resterande utan anser att samtliga länder har ett lika stort ansvar att arbeta med utmaningarna planeten står inför (Raworth, 2017a).

8.1.3. Likheter och skillnader gällande ekologisk hållbarhet

I den ekologiska hållbarheten är Agenda 2030 mer detaljrik än Munkmodellen då Agenda 2030 beskriver mer ingående vilka naturresurser som hotas och vad som kan göras för att minska hoten. Agenda 2030 beskriver exempelvis att människan inte kan leva utan vare sig hav eller skog och att det därför är viktigt att minska överfisket och avskogningen (FN, u.å.p; FN, u.å.q). Munkmodellen håller med om att människan inte kan leva utan ekosystem och naturresurser men beskriver inte lika många lösningar som Agenda 2030. Den lösning som beskrivs kunna minska pressen på ekosystem enligt Munkmodellen är att övergå till en regenerativ energi där

man använder förnybara resurser i stället för fossila bränslen. Att övergå till en sådan energiform beskrivs kunna minska miljöproblemen men dessutom kräver det att samtliga människor arbetar tillsammans för att uppnå en hållbar framtid (Raworth, 2017a). Tanken om att använda förnybara resurser och att det krävs att människor samarbetar för att åtgärda klimatförändringarna har Agenda 2030 och Munkmodellen gemensamt (FN, u.å.h).

8.2. Resultatet illustrerat i klassifikationsschema

Nedan är ett klassifikationsschema som sammanställer information kring hur Agenda 2030 och Munkmodellen förhåller sig till social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet, samt en redogörelse av skillnaderna mellan hållbarhetsmodellerna. Genom att tydligt visa vad Agenda 2030 och Munkmodellen inte har gemensamt avseende social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet blir det lättare att diskutera uppsatsens övergripande syfte kring ifall Agenda 2030 och Munkmodellen är likvärdiga, konkurrerande eller kompletterande.

Tabell 2: Social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet inom Agenda 2030 och Munkmodellen, samt en redogörelse av skillnaderna mellan hållbarhetsmodellerna.

De tre dimensionerna inom hållbar utveckling	Hållbarhetsmodeller		
	Agenda 2030	Munkmodellen	Skillnader
Social hållbarhet	<ul style="list-style-type: none"> • Säkerställa grundläggande behov • Utrota fattigdom • Förse fattiga länder med resurser för att minska fattigdom • Minska konsumtion • Säkerställa jämlikhet, fred och rättvisa 	<ul style="list-style-type: none"> • Säkerställa grundläggande behov • Minska ojämlikheten och därmed fattigdomen • Inte ge resurser till fattiga länder utan snarare fokusera på att minska ojämlikheten inom länder • Minska konsumtion 	Munkmodellen anser inte som Agenda 2030 att resurser ska fördelas från rika till fattiga länder. Fokus ska vara på att minska fattigdomen inom ett land.

	<ul style="list-style-type: none"> • Rättvisa, fredliga och inkluderande samhällen • Samarbete 	<ul style="list-style-type: none"> • Bra styrelseskick • Samarbete 	
Ekonomisk hållbarhet	<ul style="list-style-type: none"> • BNP-tillväxt är viktigt • Öka bistånd och direktinvesteringar till utvecklingsländer • Strängare subventioner mot miljön, exempelvis beskattning • Utvecklingsländer ska ha en särskild behandling och deras utvecklingsarbete får inte påverkas negativt av subventioner 	<ul style="list-style-type: none"> • BNP-tillväxt är inte viktig • Välstånd oberoende av BNP • Ekonomin ska bidra till lik fördelning och regeneration • Global skatt för dollarmiljardärer • Utvecklingsbistånd till utvecklingsländer är inte bra • Ge bistånden till fattiga direkt • Utvecklingsländer ska inte få särskild behandling 	<p>Munkmodellen håller inte med Agenda 2030 om att BNP-tillväxt är viktigt. Dessutom är modellerna oeniga gällande beskattning, bistånd till utvecklingsländer och gällande vilken behandling utvecklingsländer ska få.</p>
Ekologisk hållbarhet	<ul style="list-style-type: none"> • Ekosystem och naturresurser är viktiga • Lösning: minska överfiske, avskogning och använd förnybara resurser 	<ul style="list-style-type: none"> • Ekosystem och naturresurser är viktiga • Lösning: använd förnybara resurser • Samarbeta för att minska klimatförändringar 	<p>Agenda 2030 ger fler förslag än Munkmodellen på lösningar som kan minska pressen på ekosystem och naturresurser.</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • Samarbeta för att minska klimatförändringar 		
--	--	---	--	--

8.3. Diskussion kring uppsatsens övergripande syfte

Genom att jag svarat på uppsatsens huvudsakliga frågeställning underlättar det att diskutera uppsatsens övergripande syfte; ifall Agenda 2030 och Munkmodellen är likvärdiga, konkurrerande eller kompletterande. Utifrån de likheter och skillnader som finns mellan Agenda 2030 och Munkmodellen är de både likvärdiga, konkurrerande och kompletterande. Likvärdiga i den bemärkelsen att båda handlar om hållbar utveckling och håller med varandra gällande exempelvis fattigdom, ekosystem och internationella samarbeten.

Både Agenda 2030 och Munkmodellen menar att det behöver ske en förändring för att minska exempelvis klimat förändringarna och fattigdom, och för att planeten och människorna på den ska nå en hållbar framtid. I och med att båda modellerna handlar om hållbar utveckling och ger förslag på vad som behöver ske för att vi ska nå en hållbar framtid är Agenda 2030 och Munkmodellen konkurrerande. Ytterligare är Agenda 2030 och Munkmodellen konkurrerande för att dem har åsikter som skiljer sig åt, vilket går att utläsa i ovanstående klassifikationsschema. Där kan man se att Agenda 2030 och Munkmodellen inte håller med varandra gällande givandet av resurser från rika till fattiga länder, BNP-tillväxt, beskattning, bistånd till utvecklingsländer, hur utvecklingsländer ska behandlas och antalet lösningar på pressen mot ekosystem och naturresurser. På grund av dessa skiljelinjer blir Agenda 2030 och Munkmodellen även varandras konkurrenter avseende dessa områden.

Agenda 2030 är en allmänt accepterad modell som idag används över hela världen. Munkmodellen har lanserats som ett nytt tankesätt om hållbar utveckling som ännu inte fått lika stort fotfäste som Agenda 2030 trots att hållbarhetsmodellen fått större uppmärksamhet de senaste åren. Eftersom Agenda 2030 är mer utarbetad inom både social-, och ekologisk hållbarhet och ger mer konkreta förslag på åtgärder kompletterar inte Munkmodellen Agenda 2030 avseende dessa två dimensioner inom hållbar utveckling, utan Agenda 2030 kompletterar Munkmodellen. För att Munkmodellen skulle bli mer användbar inom social- och ekologisk hållbarhet hade den behövt beskriva fler lösningar på både sociala- och ekologiska utmaningar.

Om man ser till den ekonomiska hållbarheten är Munkmodellen kompletterande till Agenda 2030 gällande diskussionen om bistånd. Detta för att Munkmodellen underbygger sina argument med forskning kring varför bistånd inte ska ges till ansvariga i utvecklingsländer utan direkt till dem fattiga i dessa länder (Raworth 2017a, se s 165–166). Agenda 2030 hänvisar inte till forskning när modellen argumenterar för att bistånd ska ökas och ges till utvecklingsländer. Tack vare det här blir Munkmodellen mer tillförlitlig i den ekonomiska hållbarheten avseende argumentet kring bistånd.

9. Slutsats och diskussion

Genom att jämföra Agenda 2030 och Munkmodellen utifrån social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet har jag undersökt om Munkmodellen tillför något nytt till Agenda 2030 med avseende på de tre dimensionerna i hållbar utveckling. Resultaten visade att Agenda 2030 och Munkmodellen har både likheter och skillnader i fråga om social- och ekologisk hållbarhet, men enbart skillnader i fråga om ekonomisk hållbarhet. Att Agenda 2030 och Munkmodellen skiljer sig åt gällande tankar om ekonomin var något jag hade förningar om eftersom jag under uppsatsens gång fick det klart för mig att Munkmodellen i grunden skapats med syftet att utarbeta ett nytt ekonomiskt tänkande för vår samtid (se exempelvis Doughnut Economics, u.å.: Raworth, 2017a).

Vidare fann jag att Agenda 2030 och Munkmodellen är både likvärdiga, konkurrerande och kompletterande. Det är två hållbarhetsmodeller som delar åsikter inom social- och ekologisk hållbarhet, vilket gör dem likvärdiga, men de har även olika syn på saker inom alla tre hållbarhetsdimensioner, vilket gör dem konkurrerande. Agenda 2030 kompletterar Munkmodellen när det gäller social- och ekologisk hållbarhet genom att erbjuda fler förslag på åtgärder. Munkmodellen kompletterar däremot Agenda 2030 när det gäller ekonomisk hållbarhet och bistånd eftersom Munkmodellen ger faktiska bevis för varför bistånd inte ska ges till ansvariga i utvecklingsländer utan direkt till människorna som är fattiga i länderna.

Som tidigare nämnt har Munkmodellen ansetts vara ett tydligare redskap för städer och kommuner än Agenda 2030 för att arbeta med hållbar utveckling. Genom studien kan jag dock inte svara på varför städer och kommuner ser Munkmodellen som ett tydligare redskap för att nå hållbar utveckling eftersom syftet med studien inte är att reda ut detta utan att reda

ut likheter och skillnader mellan Agenda 2030 och Munkmodellen när det gäller social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet. Jag anser att det är viktigt att städer och kommuner vid val av modell inte enbart väljer den ena modellen framför den andra på grund av den anses mer konkret, utan det är viktigt att vara medveten om de olika idéer Agenda 2030 och Munkmodellen står för. I och med att jag dessutom ville visa på eventuella avgörande skillnader som kan vara bra för städer och kommuner att veta om valde jag att jämföra social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet för att undersöka grunderna i Agenda 2030 och Munkmodellen.

En orsak till att städer och kommuner ser Munkmodellen som ett tydligt redskap för att arbeta med hållbar utveckling kan vara det verktyg som kallas för stadsporträttet. Detta verktyg, utformat av Raworth på hennes hemsida Doughnut Economics, syftar till att hjälpa städer att ta sig in i munken (Doughnut Economics, u.å.). Eftersom stadsporträttet är ett verktyg för att ta sig in i munken men inte förklarar vad Munkmodellen säger angående social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet, valde jag att inte undersöka det i min uppsats. Framtida forskning kan dock undersöka detta för att ta reda på om det är en orsak till att städer och kommuner ser Munkmodellen som ett tydligare redskap. Detta innebär att man kan ställa sig frågan om Agenda 2030 också har ett verktyg som hjälper till i arbetet med att uppnå de globala målen? Om det visar sig att det finns ett sådant verktyg kan framtida forskning jämföra dessa och se om det finns skillnader som gör att en hållbarhetsmodell anses lättare att tillämpa än den andra.

Tack vare min uppsats är man nu medveten om likheter och skillnader mellan Agenda 2030 och Munkmodellen i fråga om social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet. Därför behöver framtida forskning inte ägna tid åt att undersöka detta utan kan i stället fokusera på att undersöka andra aspekter där dessa modeller kan skilja sig åt. Detta för att ytterligare undersöka om Agenda 2030 och Munkmodellen är likvärdiga, konkurrerande eller kompletterande. Ett exempel på framtida forskning kan vara att undersöka varför städer väljer att använda Munkmodellen i stället för Agenda 2030 och vad det beror på. Detta kan göras genom att genomföra intervjuer med beslutsfattare för att ta reda på deras motiv för val av hållbarhetsmodell och om de var medvetna om likheter och skillnader mellan Agenda 2030 och Munkmodellen.

10. Referenser

Baker, S., Kousis, M., Richardson, D., Young, S. (1997). *The politics of sustainable development: Theory, policy and practice within the European Union* (Global environmental change series). London: Routledge.

Bardal, K., Reinart, M., Lundberg, A., Björkan, M. (2021). Factors facilitating the implementation of the sustainable development goals in regional and local planning - experiences from Norway. *Sustainability*, 13(8), 1–19.

Bergström G., Svärd, P-A. (2018). Idé- och ideologianalys. I G. Bergström, K. Boréus (Red.), *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskapens text- och diskursanalys*. Studentlitteratur.

Bergström, G., Boréus, K. (2018). Samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys. I G. Bergström, K. Boréus (Red.), *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskapens text- och diskursanalys*. Studentlitteratur.

Betsill, M., Bulkeley, H. (2005). Rethinking Sustainable Cities: Multilevel Governance and the 'Urban' Politics of Climate Change. *Environmental Politics*, 14(1), 42–63.

Borisch, B., Laaser, U., Lomazzi, M. (2014). The Millennium Development Goals: Experiences, achievements and what's next. *Global Health Action*, 7(1), 1–9.

Carlsson Jagers, S. (2002). *Justice, Liberty and Bread – For All? On the Compatibility between Sustainable Development and Liberal Democracy* (Gothenburg Studies in Politics, 79). [Doktorsavhandling]. Göteborgs universitet.

De Graaf, H., Ter Keurs, W., Musters, C. (1996). Sustainable development: Looking for new strategies. *Ecological Economics*, 16(3), 205–216.

De Leon, E., Sheiwise, A., Tomson, G., Morton, S., Lemos, G., Menne, B., Dooris, M. (2021). Beyond building back better: imagining a future for human and planetary health. *The Lancet Planetary Health*, 5(11), 827–839.

- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A., Wängnerud, L. (2017) *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Wolters Kluwer.
- Fegler, C., Unemo, L. (2000). Sverige, Finansdepartementet; *Långtidsutredningen 1999/2000: [LU]. Bilaga 7 Vad är hållbar utveckling?* Fritzes offentliga publikationer; Stockholm.
- Fischer, M., Pärli, R. (2020). Implementing the Agenda 2030 – what is the role of forums? *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 27(5), 443–457.
- Forsberg, B. (2002). *Lokal Agenda 21 för hållbar utveckling: En studie av miljöfrågan i tillväxksamhället* (Forskningsrapport / Umeå universitet, Statsvetenskapliga institutionen; 2002:2).
- Gangadharbatla, H. (2021). Covid-19 and Advertising: The Case for a Paradigm Shift. *Journal of Current Issues and Research in Advertising*, 42(1), 1–18.
- Guerra, J., Lourenco, L., Schmidt, L. (2019). From Local Agenda 21 to a localized Agenda 2030 - the Portuguese and Brazilian cases in perspective. *Community Development (Columbus, Ohio)*, 50(3), 352–367.
- Gustafsson, S., Hermelin, B., Smas, L. (2019). Integrating environmental sustainability into strategic spatial planning: The importance of management. *Journal of Environmental Planning and Management*, 62(8), 1321–1338.
- Hedenus, F., Persson, M., Sprei, F. (2014). *Hållbar utveckling: Historia, definition & ingenjörrens roll*. Författarna.
- Häikiö, L. (2014). Institutionalization of Sustainable Development in Decision-Making and Everyday Life Practices: A Critical View on the Finnish Case. *Sustainability (Basel, Switzerland)*, 6(9), 5639–5654.
- Jacobi, P., Turra, A., Xavier, L. (2019). Local Agenda 21: Planning for the future, changing today. *Environmental Science & Policy*, 101, 7–15.
- Lafferty, W., Langhelle, O. (Red.). (1995). *Baerekraftig utvikling*. Ad Notam Gyldendal.

Raworth, K. (2017a). *Doughnut Economics: Seven Ways to Think Like a 21st Century Economist*. Random House UK.

Raworth, K. (2017b). Why it's time for Doughnut Economics. *IPPR Progressive Review*, 24(3), 216-222.

Smoke, P. (2017). Fiscal decentralisation frameworks for Agenda 2030: Understanding key issues and crafting strategic reforms. *Commonwealth Journal of Local Governance*, (20), 3–23.

Thurén, T., Werner, J. (2019). *Källkritik* (Fjärde upplagan ed.).

Turner, R., Wills, J. (2022). Downscaling doughnut economics for sustainability governance. *Current Opinion in Environmental Sustainability*, 56, 1 – 10.

Vedung, E. (2018). Fyra typer av statsvetenskaplig idéanalys. *Statsvetenskaplig Tidskrift*, (2), 197–235.

WCED. (1987). *Our Common Future* (United Nations World Commission On Environment and Development). Oxford, Oxford University Press.

Digitala källor

Barry, J., Dooris, M., McManus, M. (2022). Place-based climate action, community wealth building & doughnut economics: a rapid review. *Place-Based Climate Action Network*.
https://pcancities.org.uk/sites/default/files/RapidReview%20FINAL_0.pdf

Büchs, M., Baltruszewicz, M., Bohnenberger, K., Busch, J., Dyke, J., Elf, P., Fanning, A., Fritz, M., Garvey, A., Hardt, L., Hofferberth, E., Ivanova, D., Janoo, A., O'Neill, D., Guillen-Royo, M., Sahakian, M., Steinberger, J., Trebck, K., Corlet Walker, C. (2020). *Wellbeing Economics for the COVID-19 recovery: Ten principles to build back better*. Wellbeing Economy Alliance. <https://archive-ouverte.unige.ch/unige:159613>

Doughnut Economics. (u.å.) *About Doughnut Economics*. Hämtad 2022-11-11 från
<https://doughnuteconomics.org/about-doughnut-economics>

FN (u.å.a). *Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling*. Hämtad 2022-11-10 från <https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn/fns-arbete-for-utveckling-och-fattigdomsbekampning/agenda2030-och-de-globala-malen/>

FN (u.å.b). *Globala målen för hållbar utveckling*. Hämtad 2022-11-10 från <https://fn.se/globala-malen-for-hallbar-utveckling/>

FN (u.å.c). *Mål 1: ingen fattigdom*. Hämtad 2022-11-23 från <https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/mål-1.pdf>

FN (u.å.d). *Mål 2: ingen hunger*. Hämtad 2022-11-23 från <https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/Mål-2.pdf>

FN (u.å.e). *Mål 3: god hälsa och välbefinnande*. Hämtad 2022-11-23 från <https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/Mål-3.pdf>

FN (u.å.f). *Mål 4: god utbildning åt alla*. Hämtad 2022-11-23 från <https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/Mål-4.pdf>

FN (u.å.g). *Mål 5: jämställdhet*. Hämtad 2022-11-23 från <https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/Mål-5.pdf>

FN (u.å.h). *Mål 6: rent vatten och sanitet*. Hämtad 2022-11-23 från <https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/Mål-6.pdf>

FN (u.å.i). *Mål 7: hållbar energi för alla*. Hämtad 2022-11-23 från <https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/Mål-7.pdf>

FN (u.å.j). *Mål 8: anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt*. Hämtad 2022-11-23 från <https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/Mål-8-1.pdf>

FN (u.å.k). *Mål 9: hållbar industri, innovationer och infrastruktur*. Hämtad 2022-11-23 från <https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/Mål-9.pdf>

FN (u.å.l). *Mål 10: minskad ojämlikhet*. Hämtad 2022-11-23 från <https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/Mål-10.pdf>

FN (u.å.m). *Mål 11: hållbara städer och samhällen*. Hämtad 2022-11-23 från

<https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/Mål-11.pdf>

FN (u.å.n). *Mål 12: hållbar konsumtion och produktion*. Hämtad 2022-11-23 från

<https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/Mål-12.pdf>

FN (u.å.o). *Mål 13: bekämpa klimatförändringar*. Hämtad 2022-11-23 från [https://fn.se/wp-](https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/Mål-13.pdf)

[content/uploads/2018/03/Mål-13.pdf](https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/Mål-13.pdf)

FN (u.å.p). *Mål 14: hav och marina resurser*. Hämtad 2022-11-24 från [https://fn.se/wp-](https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/Mål-14.pdf)

[content/uploads/2018/03/Mål-14.pdf](https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/Mål-14.pdf)

FN (u.å.q). *Mål 15: ekosystem och biologisk mångfald*. Hämtad 2022-11-24 från

<https://fn.se/wp-content/uploads/2018/06/Mål-15.pdf>

FN (u.å.r). *Mål 16: fredliga och inkluderande samhällen*. Hämtad 2022-11-24 från

<https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/Mål-16.pdf>

FN (u.å.s). *Mål 17: genomförande och partnerskap*. Hämtad 2022-11-24 från [https://fn.se/wp-](https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/Mål-17.pdf)

[content/uploads/2018/03/Mål-17.pdf](https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/Mål-17.pdf)

FN-förbundet. (2012). *Omställning till hållbar värld brådskar*. (FN-fakta nr 2/12: Hållbar

utveckling). Stockholm: FN-förbundet. [https://fn.se/wp-content/uploads/2016/08/Faktablad-2-](https://fn.se/wp-content/uploads/2016/08/Faktablad-2-12-Hållbar-utveckling.pdf)

[12-Hållbar-utveckling.pdf](https://fn.se/wp-content/uploads/2016/08/Faktablad-2-12-Hållbar-utveckling.pdf)

Globalamalen. (u.å.). *Globala målen*. Hämtad 2022-11-04 från

<https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/>

Gustafsson, S., Hedström, H., Vasilev, D. (2018). *Lokal implementering av Agenda 2030 och*

Globala målen: en kort översikt av regioners och kommuners erfarenheter, möjligheter och

utmaningar. (LIU-IEI-R; 305). Linköping University Electronic Press. [https://www.diva-](https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1253305/FULLTEXT01.pdf)

[portal.org/smash/get/diva2:1253305/FULLTEXT01.pdf](https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1253305/FULLTEXT01.pdf)

Jacobsson, B. (2019). *Den svåra samordningen: Regeringen och Agenda 2030*

(Förvaltningsakademin; 18). [https://www.diva-](https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1294091/FULLTEXT02)

[portal.org/smash/get/diva2:1294091/FULLTEXT02](https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1294091/FULLTEXT02)

Kvangraven, I., Reddy, S. (2015). *Global Development Goals: If at All, Why, When and How?* The New School for Social Research.

https://www.researchgate.net/publication/309681124_Global_Development_Goals_If_At_All_Why_When_and_How

NE (u.å.a). *Agenda 21*. Hämtad 2022-11-07 från

<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/agenda-21>

NE (u.å.b). *Källkritik*. Hämtad 2022- 11-07 från

<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/kallkritik>

Nugent, C. (2021, 22 januari). Amsterdam Is Embracing a Radical New Economic Theory to Help Save the Environment. Could It Also Replace Capitalism? *Time*.

<https://time.com/5930093/amsterdam-doughnut-economics/>

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). (2022, 31 oktober). *Agenda 2030 – för hållbar utveckling*. Hämtad 2022-11-08 från <https://skr.se/skr/omskr/agenda2030.19225.html>

Raworth, K. (2012). *A Safe and Just Space for Humanity. Can we live within the doughnut?* Oxfam Discussion Papers. https://www-cdn.oxfam.org/s3fs-public/file_attachments/dp-a-safe-and-just-space-for-humanity-130212-en_5.pdf

Tekie, H., Wisén, J., Mellquist, A., Molnar, S. (2021). *Munkmodellen som uppföljnings- och dialogverktyg i Tomelilla kommun: En förstudie av behov och förutsättningar av att använda munkmodellen i ett svenskt kommunalt sammanhang*. (RISE Rapport; 2021:105). RISE

Research Institute of Sweden. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1620527/FULLTEXT01.pdf>

Tekie, H. (2022, 7 februari). *How can the Doughnut Model support the sustainability efforts of municipalities?* RI.SE. <https://www.ri.se/en/node/18160>

UN. (2017). *The 2030 Agenda for Sustainable Development*. United Nations System Staff College. <https://www.un.org/development/desa/jpo/wp-content/uploads/sites/55/2017/02/2030-Agenda-for-Sustainable-Development-KCSD-Primer-new.pdf>

Web of science. (u.å.). *Analyze results*. Hämtad 2022-11-07 från <https://www-webofscience-com.ezproxy.ub.gu.se/wos/woscc/analyze-results/efe83dbe-f95c-4f27-b9cb-a901bf63cef0-57d18e21>